

Bulletin pro školy

VARŠANTY

strana 3

Aktivita na místní úrovni pak má tu výhodu, že člověk může ty věci významně ovlivňovat, a brzy vidět dopady své práce

/rozhovor s Jakubem Čechem/

strana 7

Lekce:

Černá je bílá

VI/2021

Foto: Aziz Acharki, unsplash.com

Jak křehká je rovnováha světa?

„Občany budeme všichni a je potřeba tomu ve výuce věnovat větší pozornost,“ říká v rozhovoru **Jakub Čech**, novinář a student Právnické fakulty, který se od malička zajímá o dění kolem sebe. Právě zájem o dění kolem nás je jedním ze základních kamenů na cestě k sebevědomé demokratické společnosti. **Demokracie je totiž křehká věc, o kterou je třeba aktivně pečovat. Jak křehká a vratká je pomyslná rovnováha současných společenských systémů, jsme pocítili během světové pandemie, která pro nás všechny zůstává výzvou.**

Jako učitelé máme možnost probouzet v dětech a mladých lidech zájem, motivaci a pocit spoluodpovědnosti za fungování společnosti. Kladete si asi otázku, jak na to? Jak rozvíjet kompetence, které budou žáci jako občané potřebovat v rychle se měnícím světě?

V Bulletinu vám představíme metodu Filosofie pro děti – jeden z nástrojů, jak učit děti samostatně myslet a rozvíjet prodemokratické chápání fungování společnosti. Hlavní principy tohoto přístupu prozradí Jason Buckley, brit-

ský lektor a pedagog. Jako tip do výuky přinášíme lekci s názvem Černá je bílá, která vede žáky k uvědomění si toho, jakou roli má v demokratické společnosti zákon, co může demokracii podpořit a co ji naopak oslabuje. Lekce je součástí příručky pro pedagogy *Křehkost demokracie*, která kromě praktických lekcí nabízí také podpůrné texty a kazuistiky.

Timothy Snyder ve své knize *Tyranie* píše, že každé naše slovo, gesto nebo naopak nečinnost a mlčení má v každodenní politice obrovskou váhu. Svědectví pravdivosti tohoto tvrzení můžeme aktuálně pozorovat ve světle událostí v Bělorusku. Článek Dvacetiny bez dortu: Jak Bělorusko trestá studentské vůdce popisuje činnost tamních vysokýchškolských studentů.

V závěru Bulletinu nabízíme několik tipů na inspirativní červnové online akce, na které vás srdečně zveme!

Příjemné čtení vám za Vzdělávací program Varianty přeje

Kateřina Sequensová

Program Světová škola aktuálně přijímá nové zájemce z řad škol, kterým v následujícím školním roce nabídne metodickou podporu.

Certifikátem Světová škola se v současné době pyšní 101 českých škol a téměř dvě stovky dalších škol z Evropy. Program oceňuje zájem škol o globální témata a pomáhá jim do výuky začleňovat projekty týkající se globální problematiky.

Nově díky podpoře Nadačního fondu Abakus můžeme školám nabídnout metodika Světové školy, který je bude během školního roku intenzivně podporovat.

O programu Světová škola se více dozvíte zde:
<https://www.svetovaskola.cz/>

a o b a
k u o s
NADAČNÍ FOND

Foto: archiv Jakuba Čecha

Občany budeme všichni a je potřeba tomu ve výuce věnovat větší pozornost, myslí si Jakub Čech

Od malička se zajímá o dění ve svém rodném Prostějově, první článek v novinách mu vyšel v osmi letech. Postupně začal sledovat komunální politiku důkladněji. Jako novinář i jako aktivista upozorňoval Jakub Čech příslušné orgány na přešlapy politiků i úředníků a porušování zákonů, dnes sám studuje Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.

Už jako šestiletého vás štvalo, že se zavřel váš oblíbený bazén a chtěl jste s tím něco udělat. Kolem jedenácti let jste se začal angažovat ve veřejném životě a stal jste se redaktorem regionálních internetových novin. Kdo vám jako dítěti zprostředkoval tu perspektivu, že můžete klidně už v tomto věku ovlivňovat veřejný život?

Takto mi to nepodal asi nikdo. Naopak jsem slyšel „to nemůžeš, protože ti nebylo osmnáct“, „to nemůžeš, protože nejsi plnoletý“ a podobně a o to větší jsem měl motivaci zkoušet, co vlastně můžu. Zjistil jsem, že toho zase tak málo není. Ale nemyslím si, že by to bylo něco obzvlášť neobvyklého – každé dítě chce mít možnosti, jaké mají dospělí. Pokud jde o to psaní do novin, šlo asi o určitou sebe-realizaci. Většina článků, které jsem v období kolem svých jedenácti let napsal, neměla žádnou ambici něco měnit, psal jsem o různých kulturních akcích ve městě.

Jak jste se jako jedenáctiletý k tomu psaní do regionálních novin dostal?

Úplně první článek mi v novinách vyšel, když mi bylo osm, a tam mi šlo o to věc změnit a vydělat si. Napsal jsem do čtenářské rubriky Prostějovského deníku o tom, že nefunguje turistický informační panel ve městě. Pak ho opravili, a ještě jsem dostal odměnu 100 Kč za článek, což bylo samozřejmě také příjemné. A protože se mi líbilo mít svůj článek v novinách, začal jsem se o novinařinu zajímat víc, chodil jsem na různé kulturní akce ve městě, typicky vernisáže výstav, a psal jsem o tom články, které jsem posílal do místních novin. A když mi bylo necelých jedenáct, viděl jsem inzerát, že vznikají nové prostějovské online noviny a že hledají redaktory. Tak jsem se tam přihlásil a bylo to. Dva roky jsem tam psal, zhruba kolem deseti článků měsíčně. Dostával jsem za to zapláceno, což ovšem vydavatel řešil jako právní problém, jestli vůbec můžu takto vydělávat, když mi nebylo patnáct. Ale při tvůrčí činnosti to možné je, stejně tak to mají třeba dětské herci ve filmech.

Váš zájem o veřejné dění a snahy věci měnit jsou vytrvalé. Co vás na tom nejvíce těší?

Samozřejmě mi udělá radost, když vidím, že moje práce pomohla konkrétním lidem, nebo když můžu někomu konkrétnímu s problémem poradit. Co je podle mě ale důležitější a celkem málo se zmiňuje, je boj o naplnění něčeho, co je veřejným zájmem. Je to mnohem abstraktnější, nejde si na to sáhnout, ale když hájíte něco, co je v zájmu obecném, může to mít pozitivní dopady na mnohem větší množství lidí, na dopředu těžko odhadnutelný okruh osob. Když se zapojíte do iniciativy, která usiluje o záchranu kulturního domu, který chce město zbourat, a povede se jej společnými silami zachránit, je to něco, co má pozitivní dopad na celé generace dalších lidí, kteří třeba nepřijdou o velký maturitní ples. Anebo ten kulturák pak slouží jako očkovací centrum a díky tomu rychleji postupuje očkování v okresním městě. To je zrovna příklad z Prostějova.

Zkoušel jste někdy zlepšit něco například ve škole?

Zkoušel hodněkrát. Už na prvním stupni na základce jsem usiloval třeba o to, abychom ve škole měli koše na tříděný odpad, když jsem je viděl na jiné ZŠ. Vzpomínám si, že jsem tehdy v té věci psal i dopis zástupkyni ředitele, to bylo někdy ve čtvrté třídě. Úspěšná ta snaha, aspoň tehdy, bohužel nebyla. Později jsem měl se svou další školou větší konflikt týkající se nespravedlivé výuky a hodnocení tělocviku, což se mi nepodařilo ve škole vyřešit – od šikany ze strany učitelky jsem se setkal s nezájmem a výsměchem ze strany vedení školy, takže tehdy bylo potřeba využít i krajního prostředku – podnětu na školní inspekci, který byl shledán důvodným. Bohužel ta škola si z toho nic do budoucna nedělala a učí tělocvik nadále špatně. Na střední jsem ve školních záležitostech už raději nevybočoval, protože i tak, kvůli politickým aktivitám ve městě, se mnou měli problémů víc než dost. To je bohužel důsledek toho, že veřejné školy podléhají politickému vedení samospráv...

Potkal jste nějakého učitele nebo učitelku, kteří vás ve vaší iniciativě podporovali?

Musím říct, že za svou „kariéru ve školství“ jsem měl různé učitele, od těch opravdu skvělých, přes průměrné, i pár takových, o kterých si myslím, že dobrými učiteli nebyli. Svoje občanské aktivity jsem ve škole nějak zásadně neřešil, takže u spousty učitelů vlastně nevím, co si o mně mysleli. Ale to v zásadě není špatně. Hlavně na střední škole jsem měl i pár takových, kteří mě v aktivismu podporovali, a byl jsem za to rád.

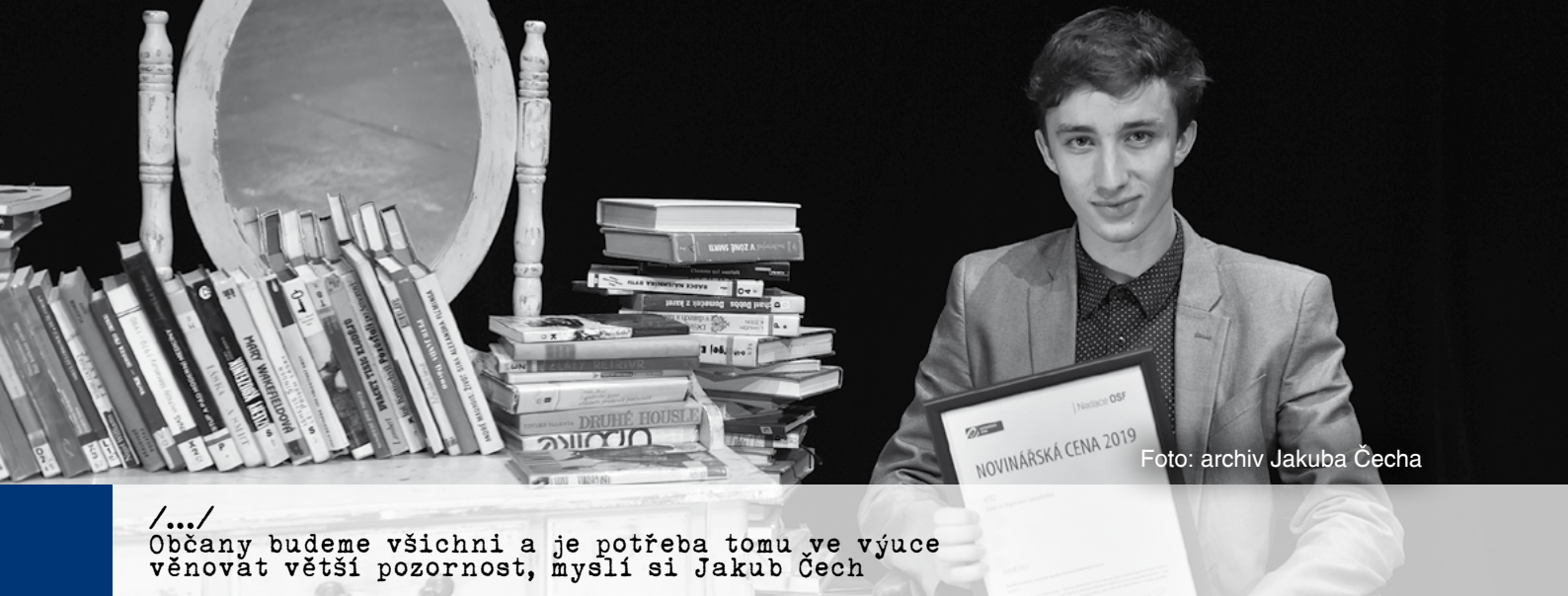

Foto: archiv Jakuba Čecha

/.../

Občany budeme všichni a je potřeba tomu ve výuce věnovat větší pozornost, myslí si Jakub Čech

Jak by měla škola mladé lidi podporovat, aby se zajímali o veřejné dění? Řada škol se zapojuje do nejrůznějších projektů a programů, které se zaměřují na aktivní občanství. Myslíte si, že tohle je ta cesta, nebo by se to mělo dělat jinak?

Určitě, ale současně si myslím, že těžiště výuky je a bude na školách, a ty nemůžou spoléhat jenom na různé osvětové programy a projekty, jako dělá třeba Jeden svět na školách, protože různé osvětové akce konané přímo na školách mají přirozeně omezenou kapacitu. Ale existuje řada materiálů, videí, pracovních listů, které mohou učitelé ve výuce používat, a to bez ohledu na region a typ školy, protože přízně se mi, že tyto projekty lépe fungují ve větších městech a na elitnějších školách, na gymnáziích. Občany ale budeme všichni a je potřeba tomu ve výuce věnovat větší pozornost. V této souvislosti bych se přimlouval i za lepší výuku práva na středních školách, protože základní právní vědomí bude pro studenty užitečné, ať se budou v životě věnovat čemukoliv. To přitom nejde říct o řadě dalších znalostí v „tradičních“ předmětech, které ale studenti umět musí. Nikdo jejich výuku nezpochybnuje, a přitom to nikdy nebudou potřebovat.

Reakce prostějovské radnice na vaše kritické podněty nebyla vždycky úplně přátelská. Dostal jste předžalobní výzvu a bylo na vás podáno i trestní oznámení tehdejší primátorkou města. Jak tento tlak mladý člověk ustojí?

Těch právních kroků v souvislosti s mými články bylo víc, tři trestní oznámení, tři žaloby na vydavatele novin, kterého jsem pak před soudem zastupoval jako zmocněnec, i přestupkové řízení pro údajné znevážení úřední osoby, primátorky Prostějova Raškové. Zpětně jsem za to rád, protože z hlediska studia práva to byly všechno výborné zkušenosti, které mi spousta kolegů spolužáků může závidět. Navíc při výkonu právní praxe člověk věci neřeší s takovým nasazením, jako když se ho to osobně týká, a pro mě bylo dost důležité si pravdivost svých článků obhájit před soudem a povedlo se. Ve všech případech to pak protistrana vzdala, respektive vzala žalobu zpět.

Takže pokud šlo o ten právní tlak, z toho jsem strach neměl. Ale rozhodně to je unavující, když je proti vám přes rok vedeno trestní řízení, vyslechnuto x desítek lidí, aby pak správní orgán konstatoval, že to není ani přestupek, natož trestný čin.

Co je vaší motivací – léčit lokální prostředí nebo se spolupodílet na systémových změnách?

Moje motivace vždy byla především v lokální rovině, změn konkrétní věc a vyřešit konkrétní problém. Osobně si myslím, že právě na úrovni komunální politiky ve městech a obcích se často dějí větší průšvihy než na celostátní úrovni, jen o nich nikdo neví. Ve městech nefungují kontrolní mechanismy, komunální politici si dělají, co chtějí, mají velkou moc a málokdo si proti nim dovolí vystoupit, protože se můžou mstít, o tom bohužel něco vím. Regionální novinařina v podstatě umírá, na aféry politiků nemá kdo upozorňovat.

Aktivita na místní úrovni pak má tu výhodu, že člověk může ty věci významně ovlivňovat, a brzy vidět dopady své práce. Je to ale o dost těžší, protože své protivníky pak běžně potkáváte ve městě, chodíte do školy s jejich dětmi a podobně, zatímco když budete třeba kritizovat předsedu vlády nebo prezidenta, tak pravděpodobnost, že je někdy potkáte na ulici, je nulová.

Podle mě od konkrétních věcí k systémovým problémům člověk přechází postupně, připadá mi přirozené nejprve sbírat zkušenosti v praxi. Třeba zrovna v tom právu, které studuji, mě zase tak neláká legislativa, tvorba právních předpisů, jako spíš běžná aplikační praxe: lidské příběhy a uplatňování předpisů v reálném životě, na soudech a úřadech.

Proč má smysl být občansky aktivní? Co byste mladým lidem poradil, pokud zvažují, že by se v něčem chtěli více angažovat, ale nejsou si jisti, jestli se do toho mohou nebo mají pouštět?

Že se toho rozhodně nemají bát. Mám na jazyku říct něco vzletného jako, že můžou změnit svět kolem sebe, ale to je hrozně abstraktní, tak na to půjdu jinak - občanská angažovanost vám může taky prakticky pomoci v životě - získáte spoustu nových znalostí, zkušeností, zážitků, poznáte řadu nových lidí, vytvoříte si kontakty. To vše se může hodit, ať se budete v budoucnu věnovat čemukoliv v občanském i pracovním životě.

Kateřina Lánská

Foto: Belarusian Students' Association, zbsunion.by

Dvacetiny bez dortu: Jak Bělorusko trestá studentské vůdce

Koncem března podala běloruská prokuratura k soudu obžalobu ve věci tzv. Studentského procesu. Na soudní líčení čeká už téměř pět měsíců 11 vysokoškoláků a jedna vyučující. Několik z nich stihlo mezitím oslavit narozeniny, i když bez rodiny a bez dárků. Na politické vězně se vyvíjí psychický nátlak i v podobě zákazu návštěv a zadržování nebo zabavování korespondence, často argumentovaný koronavirovými opatřeními.

„Janě bylo v lednu dvacet a naši kamarádi jí hrozně chtěli předat dort. Zkoušeli to natřikrát – přinesli nejdřív domácí, pak kupovaný dort, pak zákusky. Ale ve výsledku se k ní nic z toho nedostalo,“ říká Darja o jedné ze zadržovaných studentek.

Jana se na jaře před volbami podílela na dílně psaní pohledů politickým vězňům. Těch bylo tehdy jen okolo dvaceti a studenti je podpořili stovkami originálních psaní. Darjino jméno v procesu taky figuruje, stihla ale z Běloruska uprchnout. Stihla také dostudovat, na rozdíl od více než 130 vysokoškoláků, které z politických důvodů od loňského roku vyloučili. Je jí, stejně jako nejstaršímu ze zadržovaných studentů, jednadvacet.

Většinu zadržovaných a vyloučených studentů spojuje vazba na Běloruskou asociaci studentů (BSA), která je největší organizací sdružující mladé aktivisty a aktivně se zapojila i do loňských protestů. Režimu byla ale nepohodlná už dlouho před nimi.

Založená byla na konci osmdesátých let na protest proti povinné výuce vědeckého komunismu, v devadesátých letech pak bojovala za lepší podmínky pro studenty a propagovala běloruskou kulturu a jazyk – pořádala kulturní akce a vydala také například několik slovníků. Po příchodu Lukašenky na ni dolehly represe, a v roce 2001 byla zbavena registrace se zákazem činnosti na patnáct let.

V roce 2016 byla BSA obnovena v návaznosti na vlnu studentských protestů proti zavedení placených opakovaných pokusů u zkoušek. Začala znovu vydávat noviny, organizovat školu pro mladé novináře a Akademii studentských vůdců, která umožňovala realizovat studentské projekty s podporou zkušených mentorů. Studenti právních oborů založili bezplatnou poradnu pro spolužáky z jiných škol, aktivisté z BSA vytvořili slevovou kartu pro studenty inspirovanou ISIC, pro kterou získali řadu partnerů.

Studenti z BSA kandidovali i do parlamentu – zasazovali se proti zpřísnování povinné vojenské služby a platnému zákonu o přiřazování pracovních míst absolventům, kteří vystudovali bezplatně.

Aktivisté vnímají BSA jako odborovou organizaci. Protože studentské samosprávy se na rozhodovacím procesu v univerzitách nepodílejí, zasazovala se právě BSA o zachování akademických svobod či implementaci Boloňského procesu. Několik let byla organizace relativně tolerována, ne ale podporována – nemohla například organizovat akce přímo na univerzitních půdách.

Po prezidentských volbách se ale kvůli podpoře protestů znovu zařadila na černou listinu. Na jednotlivých univerzitách začaly vznikat samostatné stávkové výbory. I když byly spojeny s BSA, prezentovaly se nezávisle, aby represe nedolehly na hlavní aktivity organizace. To se ale nepodařilo a většina studentských vůdců z BSA je buď v zahraničí nebo čelí obvinění z organizace masových veřejných nepořádků. O důkazech proti účastníkům Studentského procesu se zatím moc neví, protože vyšetřování probíhá v utajeném režimu, ale hrozit jim mohou až tři roky vězení.

Navzdory tomu aktivisté v krizovém módu pokračují. Padlo rozhodnutí, že veřejně budou vystupovat jen ti, které ze škol už vyloučili. Má to i pragmatické důvody: když všechny zbývající členy vyloučí z univerzit, nezůstane jim moc způsobů, jak dál mezi studenty působit. Represe pokračují, ale díky bezpečnostním opatřením se snížily. Když si ale dvě studentky oholily hlavy v rámci happeningu na podporu účastníků Studentského procesu, byly hned vyzvány na „besedu“ do prokuratury – byly upozorněny, že by mohly čelit trestní odpovědnosti.

„Do voleb byla část členů na represe připravena a část nevěděla, do čeho jde. Ti, kdo byli připraveni, jsou teď ve vězení nebo za hranicemi. Pro ty ostatní najednou represe přestaly být něco, o čem slyšeli z roku 2010. Teď vědí, jak funguje jejich dynamika. Ke stávkovému výboru naší univerzity se noví lidé nepřidali a staří se unavili. Takže jako celá běloruská občanská společnost teď čekáme na nějaký jarní zázrak, který by nám vrátil naději,“ říká bývalá studentka Lingvistické univerzity Anastasia. Před zadržením se v listopadu tři dny skrývala v bytě sousedů, odkud posléze uprchla na Ukrajinu.

spolupracovnice Centra pro lidská práva a demokracii

Foto: Piron Guillaume

Jak vzdělávat pro globalizovaný svět plný nejistot?

Pandemie koronaviru nám ukázala, jak snadné je narušit křehkou rovnováhu současných společenských systémů, které jsou založeny na propojenosti. Ani člověk sám, ale ani jednotlivá společenství a státy nejsou ostrovy samy pro sebe, ale tvoří složitou síť vztahů se svým bezprostředním i vzdáleným okolím. Díky tomu, že se neustále vzájemně ovlivňují, mohou se společně rozvíjet, anebo ničit. Nejde ale pouze o mezilidské interakce, stejně tak funguje i vztah člověka k přírodě a v užším smyslu i k životnímu prostředí.

VZDĚLÁVAT SE PRO BUDOUCNOST

Když si uvědomíme, jak moc svým jednáním ovlivňujeme společenské i přírodní prostředí, ve kterém žijeme, musíme se ptát, co udělat pro to, abychom je nezničili. Cestou je nepochybně výchova a vzdělávání orientované na chápání složitých systémů, souvislostí v kontextu a rozvoj takových dovedností, které nám umožní aktivně se podílet na řešení problémů.

Výzvy, před kterými současná společnost stojí, nejsou imaginární ani teoretické problémy. Týkají se každého a nevystačíme si při hledání jejich řešení s reprodukováním naučených odpovědí, na čemž byly postaveny školské systémy minulého a předminulého století. Globalizovaný svět je plný nejistot a nerovností, které vytvářejí různé tlaky a nastolují nové, často morální, otázky - jako např. zda mají bohaté státy povinnost pomoci chudým s dopady klimatické změny, kterým čelí, ale sami je nezapříčinili. Pokud se nenaučíme reálné problémy řešit kreativně uplatňováním různých perspektiv včetně těch etických, nezabráníme v budoucnosti konfliktům, které znovu mohou ohrozit jak společenskou stabilitu, tak vůbec perspektivu našeho budoucího přežití na Zemi. Důležité je přitom připravovat děti, budoucí dospělé, nejen na řešení otázek, na které není nikde napsaná odpověď, ale také na to, aby si podobné otázky vůbec byli schopni klást.

Možnosti, jak uvažovat o vzdělávání a výchově, které nás povedou dobrým směrem, již dnes nabízí některé pedagogické směry založené na konstruktivismu a filosofujícím postoji k poznání. My bychom vám jako pedagogický nástroj rádi nabídli metodu Filosofie pro děti (Philosophy for Children – P4C), která se v současnosti nejvíce uplatňuje

v Británii a dalších anglicky mluvících zemích. Věříme, že pro udržitelný život je u dětí a mladých lidí důležité rozvíjet prodemokratické chápání fungování společnosti. Učit je smysluplně se zapojovat do utváření představ a vizí a pokládat si otázky a stavět se před problémy, na které nelze najít jednoznačné odpovědi.

VZDĚLÁNÍ MÁ POMÁHAT K ROZVOJI KOMUNIT

Metoda Filosofie pro děti umožňuje učitelům vytvářet mezi dětmi takzvané zkoumající společenství, v rámci něhož mají žáci možnost účastnit se sami za sebe tvorby představ o budoucnosti, o možných volbách v kontextu etických postojů a rozvíjí se u nich porozumění a empatie. Metoda umožňuje otvírat klíčové otázky naší doby, například zda budeme schopni změnit naše chování, abychom zabránili environmentální katastrofě, nebo se spolu naučili žít navzdory odlišnostem, a zapojuje do procesu hledání odpovědí každého žáka. Vést takové společenství se ale musíme naučit.

„Je dobré si uvědomit, že různí lidé vyznávají různé hodnoty. Můžeme s kýmkoli nesouhlasit, ale klidnou cestou,“ popisuje jeden z principů metody Filosofie pro děti Jason Buckley, který pomáhá učitelům s jejím uplatňováním při vzdělávání. „Vy jako učitel nejste zmocněn k tomu šířit mezi žáky své názory. To, co filosofie pro děti naprosto vylučuje, je autoritarismus, protože říká, že hlasy všech jednotlivců mají stejnou váhu,“ popisuje roli samotného pedagoga. Tvorba vizí a diskuse o hodnotách a postojích jsou podle jeho názoru především otázkou vyjednávání, ne příkazem nějaké autority. Právě v tom spočívá jedna z esencí vzdělávání k demokracii, nikoli o demokracii.

„Nemá žádný smysl ptát se dětí na věci, které bezpečně vědí. Jde o to nacházet odpovědi, i když si nejste úplně jistí a projít tím procesem, kdy o tom diskutujete. To, co je ale podstatné, je otevřenost vůči diskusi. A když jste ve skupině lidí a můžete sledovat jejich chování a různé způsoby přemýšlení, můžete z toho všeho čerpat ve vlastním uvažování. Získáváte přístup k širokému repertoáru myšlenkových pochodů. Pro mě je důležitý právě tento komunitní aspekt a možnost čerpat z komunity pro sebe a naopak do ní i něco nového přinášet,“ vysvětluje Jason Buckley důležitost komunitního principu při vzdělávání. Ten se podle něj může promítnout do výuky jakéhokoli předmětu, jen je nutné položit si otázku po cíli vzdělávání.

Veronika Endrštová, Kateřina Lánská

Lekce: Černá je bílá

CÍLE LEKCE: Žák ví, jakou roli má zákon v demokratické společnosti. Žák zná projevy oslabování demokracie. Žák umí zdůvodnit svůj názor a vysvětlit svůj postoj.

ČASOVÝ DOTACE: 45–90 minut

VĚK: 12. stupeň ZŠ, SŠ

EVOKACE

Sdělte žákům, že se budete zabývat příběhem, který souvisí s otázkou spravedlnosti. Nejprve zadejte, aby žáci sepsali slova metodou pětilístek k pojmu SPRAVEDLNOST (Viz: www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/petilistek). Nechte žákům 5 minut na sepsání a vyzvěte dobrovolníky, aby texty přečetli.

UVĚDOMĚNÍ

Rozdělte žáky do skupin, nejlépe po čtyřech, a sdělte, že se postupně dozvědí příběh, který se odehrál v prvním desetiletí 21. století v Rusku, a že se v průběhu čtení budou nad příběhem zamýšlet a předvídat, jak se příběh vyvine. Procházejte postupně po jednotlivých stranách metodou čtení s předvídaním (viz <http://www.respektneboli.eu/pedagogove/archiv-metod/cteni-s-predvidanim>) celý komiks příběhu Jany Jakovlevové podle knihy Petera Pomerantseva. Nechte každého v klidu danou stranu přečíst. Posléze žáci ve skupinách shrnují děj a mají se shodnout, jak bude dál příběh pokračovat. Každá skupina pak představí svou předpověď pokračování příběhu. Takto projděte postupně všechny strany komiksu. Využijte „předvídaní“ k širší diskusi nad textem. Podněcujte k zamyšlení a vyjádření vlastního názoru. Doptávejte se na porozumění. Pokud zjistíte, že žáci něčemu nerozumí, zkuste je navést otázkami k lepšímu pochopení, případně sdělte potřebné informace nebo vysvětlíte podrobnější souvislosti (kontext celé kauzy je sepsán v podkladu pro pedagoga v metodice Křehkost demokracie).

1. Rozdějte žákům pracovní list se sepsanými znaky autoritativního státu (viz metodika Křehkost demokracie) a zadejte, aby:

- *uvážili, zda nějaký ze znaků lze najít v tom, co se stalo Janě Jakovlevové;*
- *navrhli, o jaké znaky se jedná.*

Dále je možné aktivitu rozšířit i o zadání vyhledávání momentů porušování lidských práv. Do skupin pak rozdějte i soupis článků 5–12 ilustrované publikace Deklarace lidských prav vydané OSN: https://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf. Zadejte, aby žáci:

- *posoudili, zda je možné v příběhu Jany Jakovlevové najít porušení některého z článků Deklarace;*
- *sestavili argumenty, proč byl daný článek porušen.*

2. Skupiny prezentují své výstupy a následuje diskuze. Nakonec odhalte, že se jedná o znaky autoritativního režimu podle pojetí Juana Linze (viz metodika kapitola 5 a na Wikipedii: [tps://cs.wikipedia.org/wiki/Autoritarismus](https://cs.wikipedia.org/wiki/Autoritarismus)). Důležité je upozornit, že Jana Jakovlevová nebyla „opponentkou“ (nekritizovala režim) režimu a nebyla politicky aktivní. Proto některé znaky autoritativního režimu nelze k jejímu příběhu vztahovat. Jako podklad pro diskusi doporučujeme přečíst kapitoly 1, 2 a 5 metodiky Křehkost demokracie.

REFLEXE

Rozdějte žákům citaci z knihy Tyranie od Timothy Snydera.

„Všechna naše drobná rozhodnutí jsou vyjádřením občanské vůle, zvýšením či oslabením pravděpodobnosti toho, jestli se i v budoucnu budou konat svobodné a spravedlivé volby. V každodenní politice mají všechna naše slova a gesta – stejně jako mlčení a nečinnost – nesmírnou váhu.“ (Snyder, T.: Tyranie: 20 lekcí z 20. století. Paseka, Prostor, 2017, str. 27.)

Nechte žáky citaci přečíst a zadejte jim, aby metodou volného psaní psali na téma:

- *Jak mohu já ovlivnit to, jak funguje stát, ve kterém žiji?*

Popis lekce i celé texty jsou zkráceny – vše podrobněji (včetně komiksu) v příručce Křehkost demokracie na str. 116: <https://www.clovekvtsni.cz/media/publications/1267/file/krehkost-demokracie.pdf>

Novinky

DEBATA: O KLIMATICKÉ SPRÁVEDLNOSTI

Souvisí rostoucí společenské nerovnosti i s klimatickou změnou? Na koho klimatická změna nejvíce dopadá a kdo emise skleníkových plynů produkuje? A existuje nějaké řešení? Sledujte záznam online debaty na FB profilu Člověk v tísni na téma „klimatická spravedlnost“ a prozkoumejte společenské a etické rozměry klimatické změny.

SUMMIT SVĚTOVÝCH ŠKOL 2021: PŘÍBĚHY KLIMATICKÉ ZMĚNY

Zveme vás ke shlédnutí záznamu z letošního Summitu Světových škol, který proběhl 15. června online na FB profilu Člověk v tísni. Těšit jste se mohli na následující program: 3+1 příběh o klimatické změně; Online prostor pro setkání a diskuzi s hosty (Gather Town); Představení a certifikace nových Světových škol; Vzdělávací webináře pro pedagogy a studenty VŠ. Shlédnutí záznamu je k dispozici zde: <https://www.facebook.com/lovekvtsni/videos/1394315567616993>

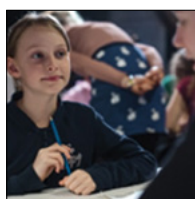
HLEDÁME STŘEDNÍ ŠKOLY DO PROJEKTU 1PLANET4ALL – ACTIVE CITIZENS: CHRÁNÍME KLIMA

Na školní rok 2021/2022 připravujeme 2. ročník celoročního projektu pro školy – žáky i učitele – který směřuje k rozvoji aktivního občanství a zároveň zvyšuje povědomí o změně klimatu a možnostech jejího řešení. Součástí projektu je mimo jiné i dlouhodobý kurz pro pedagogy (a žákovské týmy) založený na **metodickém přístupu Active Citizens**. Hlásit se můžete do 15. 6. přes **tento formulář**. Máte-li jakékoli dotazy, napište koordinátorce Veronice Ambrozyové: veronika.ambrozyva@lovekvtsni.cz

LETNÍ ŠKOLA BUDE OPĚT V SRPNU

Rádi bychom Vás pozvali na letní školu pro pedagogy základních a středních škol, která se letos bude konat 16. až 19. srpna v Ekocentru Paleta v Oucmanicích. Průřezovým tématem letošního ročníku bude: *jak hravě rozvíjet diskuzi a spolupráci ve škole i mimo ni*.

POZNEJ TVÁŘE KLIMATICKÉ ZMĚNY

11. ročník komiksově soutěže Bohouš a Dáša mění svět je tady! Jako každý rok se do něj můžete zapojit společně se svými žáky. Vše podstatné najdete na adrese: <http://www.lovekvtsni.cz/komiksova-soutez>.

Více informací naleznete na www.lovekvtsni.cz/varianty.

BULLETIN PRO ŠKOLY 6/2021

Vydavatel: Člověk v tísni, o. p. s., Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2

Editace: Kateřina Lánská

Obálka a grafické zpracování: Ondřej Polony

Telefon: (+420) 222 350 810

E-mail: varianty@lovekvtsni.cz

www.lovekvtsni.cz/varianty